

บทที่ 5

บทบาทสถาบันเกษตรกรประมงในประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพประมงทะเล

5.1 ปัญหาในการประกอบอาชีพประมงทะเล

- การผลิต
- การตลาด

5.2 แหล่งเงินทุนสำหรับอุตสาหกรรมการประมง

5.3 บทบาทของสถาบันเกษตรกรทำประมงต่ออาชีพประมงทะเล

- สหกรณ์ประมง
  - ด้านการผลิต
  - ด้านการตลาด
- กลุ่มเกษตรกรทำประมง
- สมาคมประมง

5.4 การเข้าเป็นสมาชิกของชาวประมงในสถาบันเกษตรกรทำประมง สรุป

เป็นที่ทราบกันแล้วว่า อาชีพประมงทะเลนั้นมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจการประมง และต่อเศรษฐกิจโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก ถ้าหากเราดูจากสถิติที่ผ่านมา มาแล้วจะเห็นได้ว่า ผลผลิตทางการประมงประมาณร้อยละ 90 มาจากการประมงทะเล หรือถ้าหากคิดเป็นมูลค่าแล้ว จะมีมูลค่าประมาณร้อยละ 70 ของมูลค่าผลผลิตทางการประมงทั้งหมด และถ้าดูจาก GNP จะเห็นได้ว่าผลผลิตทางการประมงจะมีประมาณร้อยละ 3 มาจากการประมงทะเล

ประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกและภาคใต้ของประเทศไทยจะประกอบอาชีพทางการประมงมากมาย นอกจากนี้ อาชีพประมงทะเลยังเป็นแหล่งรองรับแรงงานที่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกด้วย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการประมงทะเลเป็นแหล่งที่มาของรายได้ของประชากรที่ประกอบอาชีพนี้ และยังเป็นที่มาของเงินตราต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งทำเงินตราต่างประเทศปีละไม่ต่ำกว่า 5,000 ล้านบาท นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ อีก เช่น อุตสาหกรรมห้องเย็น อุตสาหกรรมต่อเรือ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงงานผลิตอาหารกระป๋อง ฯลฯ เป็นต้น อุตสาหกรรมการประมงยังช่วยลดอัตราการว่างงานลงและเป็นแหล่งอาหารโปรตีนของมนุษย์ที่สำคัญ

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการประมงทะเลของไทยต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย หลายด้านด้วยกัน ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ เช่น

ปัญหาเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน

ปัญหาการเพิ่มขึ้นของจำนวนเรือประมง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรืออวนลาก

ปัญหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลไม่เต็มที่

ฯลฯ

ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐบาลของเราจะต้องหาทางแก้ไขอย่างสุขุมรอบคอบและโดยเร่งด่วนด้วย

ส่วนปัญหาที่เกิดจากระบบอุตสาหกรรมการประมงเอง เช่น ปัญหาการผลิตและการตลาด เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และวิธีการที่จะแก้ไขนั้นก็สามารที่จะทำได้ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือของชาวประมงเอง ซึ่งอาจจะจัดในรูปแบบของสหกรณ์การประมง กลุ่มเกษตรกรประมง หรือในรูปแบบของสมาคมประมง

การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะประสบผลสำเร็จได้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกลุ่มนั้น ๆ ตลอดจนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มนั้น ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกทุกคน ตลอดจนผู้นำดำเนินงานของกลุ่มนั้นเอง ทั้งนี้โดยมีรัฐบาลคอยให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านวิชาการและด้านการเงินด้วย

5.1 ปัญหาในการประกอบอาชีพประมงทะเล

ปัญหาการผลิต

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า อาชีพทางการประมงทะเลนั้นเป็นอาชีพที่มีการเสี่ยงภัยค่อนข้างสูง ปริมาณของสัตว์น้ำที่จับได้ในแต่ละเที่ยวนั้นไม่สามารถที่จะคาดคะเนได้แน่นอนเหมือนกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นที่สามารถกำหนดได้แน่นอนว่า เมื่อใช้ปัจจัยจำนวนหนึ่งแล้วจะได้ผลผลิตในปริมาณที่แน่นอน สำหรับอุตสาหกรรมประมงทะเลนั้น ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้จะมากน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการประมง (Fishing Effort) ปัจจัยที่สำคัญและจำเป็น ได้แก่ เปลือกเรือ เครื่องยนต์ และเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อวน ทุ่นลอย เรือลาก แรงงาน เงินทุนที่จะใช้ในการจัดซื้อหาสินทรัพย์ต่าง ๆ และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องยนต์ อุปกรณ์การประมง นอกจากนี้ ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ยังขึ้นอยู่กับธรรมชาติซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ เช่น จำนวนประชากรสัตว์น้ำในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง การย้ายเคลื่อนที่ของประชากรสัตว์น้ำ และสภาพดินฟ้าอากาศ เป็นต้น ซึ่งมนุษย์เราได้พยายามที่จะเอาชนะธรรมชาติเหล่านี้โดยการประดิษฐ์เครื่องมือทางการประมงต่าง ๆ มาใช้ เช่น สร้างเครื่องหาฝูงปลา เครื่องส่งเสียงสะท้อนในน้ำเพื่อช่วยในการจับสัตว์น้ำในแต่ละชั่วโมงในแต่ละเที่ยวให้ได้ปริมาณมากขึ้น ตลอดจนการสร้างเรือประมงขนาดใหญ่เพื่อใช้ในการประมงทะเลลึกในระยะไกล ๆ หรือในที่ที่มีสัตว์น้ำอยู่ชุกชุม ในการที่จะได้อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ นั้นมานั้น ชาวประมงจะต้องลงทุนสูง ซึ่งเขาอาจจะไม่มีเงินลงทุนพอเพียง และต้องไปกู้หนี้ยืมสินเขามาเพื่อลงทุน ปัญหาที่สำคัญก็คือ ชาวประมงมักจะขาดหลักประกันในการกู้ยืม ทำให้เขาต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่แพงกว่าปกติ หรือชาวประมงบางคนไปกู้ยืมเงินจากพ่อค้าปลาและมีข้อผูกพันว่าเมื่อจับปลาได้แล้วต้องนำปลามาขายให้เขา ซึ่งบางครั้งอาจจะขายได้ราคาต่ำกว่าที่จะนำไปขายให้พ่อค้าคนอื่น

นอกจากนี้ ชาวประมงทะเลยังประสบกับปัญหาการขึ้นราคาน้ำมันดีเซลและการขาดแคลนน้ำมันดีเซลด้วย รวมทั้งน้ำแข็งที่เอาไว้แช่ปลาก็มีราคาสูงขึ้นด้วย ยกตัวอย่างเช่น น้ำมันดีเซลได้เพิ่มราคาจากลิตรละ 2.64 บาท ในปี พ.ศ. 2520 เป็น 3.30 บาทในต้นปี พ.ศ. 2522 และเพิ่มเป็น 4.88 บาท ในกลางปี พ.ศ. 2522 และเพิ่มขึ้นเป็น 7.39 บาทในต้นปี พ.ศ. 2523 และได้ลดลงเมื่อเกิดการเปลี่ยนรัฐบาลตอนเดือนมีนาคม พ.ศ. 2523 ซึ่งลดลงเป็นลิตรละ 6.54 บาท ซึ่งราคานี้ยังไม่รวมค่าขนส่งอีกประมาณร้อยละ 4 ของราคาน้ำมันอีกด้วย สำหรับน้ำแข็งในปี พ.ศ. 2522 มีราคาเพิ่มจากปี พ.ศ. 2520 ประมาณร้อยละ 20 และเมื่อถึงปี พ.ศ. 2523 ได้เพิ่มขึ้นอีกประมาณร้อยละ 30 ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตทางการประมง

โดยตรง สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวกับน้ำมันที่ต้องลงทุนสูงมากและเกิดการขาดแคลนอีกด้วย จากการที่อุตสาหกรรมการประมงขาดแคลนเกี่ยวกับน้ำมันจะมีผลกระทบต่อปริมาณของสัตว์น้ำที่จับได้ตลอดจนราคาของสัตว์น้ำด้วย คือ ทำให้จับได้น้อยและมีราคาแพง ทั้งนี้เพราะมีเรือบางลำไม่สามารถออกไปทำการจับปลาได้เพราะไม่มีน้ำมัน ส่วนการขาดแคลนน้ำแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูร้อน ทำให้คุณภาพของสัตว์น้ำเลวลง ทำให้ราคาของสัตว์น้ำมีราคาต่ำลงด้วย ส่วนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น การบำรุงรักษาเครื่องมือทางการประมง ก็ต้องทำการบำรุงรักษาอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะออกหาปลาหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะออกไปทำการประมงได้ สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ชาวประมงมักประสบกับปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน ต้องเสียดอกเบี้ยแพง

ปัญหาการผลิตอีกประการหนึ่งก็คือ ปัญหาแรงงานในอุตสาหกรรมประมงทะเล คือ การหาลูกเรือที่หายาก ถึงแม้ว่าจะใช้ระบบการจ่ายค่าแรงงานโดยใช้การแบ่งผลผลิตของสัตว์น้ำที่จับได้เพื่อเป็นเครื่องจูงใจก็ตาม เจ้าของกิจการประมงมักจะจ้างลูกเรือจากภาคตะวันออก-เฉียงเหนือในช่วงที่แรงงานเหล่านี้ว่างเว้นจากการทำนา ซึ่งเมื่อถึงหน้าทำนาแรงงานเหล่านี้ก็จะกลับถิ่นเดิมของตน ทำให้เกิดขาดแคลนแรงงานขึ้น อีกประการหนึ่ง ลูกเรือประมงจะต้องอาศัยเป็นผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะหรือความสามารถเฉพาะจึงจะปฏิบัติงานได้ผลดี นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน เพราะจะต้องอยู่กลางทะเลเป็นเวลาหลายวันในแต่ละเที่ยวที่ออกทะเล จึงจะทำให้การประมงประสบความสำเร็จได้ ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าปัญหานี้การแก้ไขนั้นทำได้ยาก และอีกประการหนึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า อุตสาหกรรมประมงนั้นต้องเสี่ยงภัยสูง ไม่มีความมั่นคงมากนัก ทำให้หาคนงานหรือลูกเรือที่จะทำการประมงยาก ถึงแม้ว่าจะได้ค่าแรงสูงก็ตาม

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ชาวประมงต้องประสบก็คือ ประชากรสัตว์น้ำทะเลในปัจจุบันลดลงเนื่องจากปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ การเพิ่มขึ้นของจำนวนเรือโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรืออวนลากเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ทำให้เป็นการทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำ เป็นผลทำให้ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้เฉลี่ยต่อชั่วโมงลดลง และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การที่ประเทศเพื่อนบ้านประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเล ทำให้บริเวณทำการประมงของไทยลดลง นอกจากนี้ ชาวประมงยังประสบกับความไม่ปลอดภัยที่เกิดจากโจรสล่ายังอีกด้วย

ปัญหาทางด้านการตลาด

สำหรับปัญหาทางด้านการตลาดนี้เป็นปัญหาที่สำคัญในการประกอบอาชีพทางการประมงนอกเหนือจากปัญหาทางด้านการผลิต ซึ่งโดยปกติแล้วสัตว์น้ำจากชาวประมงกว่าจะถึงมือ

ผู้บริโภคนั้นจะต้องผ่านมือพ่อค้าคนกลางก่อน ซึ่งพ่อค้าต่าง ๆ เหล่านี้มีหลายประเภทด้วยกัน เช่น

(1) ชาวประมงขายให้พ่อค้าขายส่งในท้องถิ่นหรือจากจังหวัดใกล้เคียง พ่อค้าเหล่านี้จะซื้อสัตว์น้ำจากชาวประมงโดยตรงในราคาที่ตกลงกันระหว่างชาวประมงกับพ่อค้า ซึ่งอาจจะอาศัยราคาที่สะพานปลาที่กำหนดหักด้วยค่าขนส่งจากแหล่งซื้อไปยังสะพานปลากรุงเทพฯ เป็นหลัก ซึ่งราคาอาจสูงหรือต่ำกว่านี้ก็ได้ ขึ้นอยู่กับอำนาจการต่อรองระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งโดยปกติแล้วชาวประมงมักจะขายสัตว์น้ำให้แก่เจ้าประจำเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเขาอาศัยความช่วยเหลือจากพ่อค้าเหล่านี้เมื่อเขาต้องการเงินทุน

(2) ชาวประมงขายสัตว์น้ำโดยผ่านแพปลาในจังหวัด ซึ่งแพปลาเหล่านี้จะทำการรวบรวมสัตว์น้ำที่ชาวประมงนำมาฝากขาย และแพปลาก็จะทำการขายสัตว์น้ำเหล่านี้ให้แก่พ่อค้าในจังหวัดนั้น ๆ หรือพ่อค้าจากจังหวัดใกล้เคียงที่เดินทางไปซื้อโดยตรง แต่โดยปกติแล้วแพปลาในจังหวัดจะนำเอาสัตว์น้ำเหล่านี้เข้าไปขายที่แพปลากรุงเทพฯ อีกทีหนึ่ง ทั้งนี้เพราะว่าความต้องการสัตว์น้ำในท้องที่มีจำกัด ที่เหลือจึงต้องนำมาขายที่กรุงเทพฯ แพปลาที่จังหวัดจะหักค่านายหน้าร้อยละ 6 ของเงินที่ขายได้ และถ้าเข้ามาขายในกรุงเทพฯ แพปลากรุงเทพฯ จะหักค่าใช้จ่ายในการอำนวยความสะดวกร้อยละ 1 ของจำนวนเงินที่ขายได้ และแพปลาจะหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อีก เช่น ค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ฯลฯ ชาวประมงมีความสะดวกกับการค้าขายโดยวิธีนี้ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าแพปลาจะรับภาระในการดำเนินงานเองหมด

(3) ขายโดยผ่านแพปลากรุงเทพฯ โดยตรง ซึ่งตามปกติแล้วกิจการประมงขนาดใหญ่จะขายสัตว์น้ำของเขาผ่านแพปลากรุงเทพฯ โดยตรง โดยเขาจะขนสัตว์น้ำมาฝากแพปลาขาย และชาวประมงจะเสียค่านายหน้าร้อยละ 6 ของเงินที่ขายได้ ซึ่งร้อยละ 1 แพปลาจะจ่ายให้องค์การสะพานปลาเป็นค่าบริการและค่าอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นอกจากนี้ แพปลาจะหักค่าแรงงานอื่น ๆ อีก เช่น ค่าแรงยกสินค้าขึ้นลงจากรถ สำหรับการขายสัตว์น้ำที่แพปลากรุงเทพฯ จะใช้วิธีการประมูล ซึ่งราคาที่ชาวประมงได้รับจะขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานที่แท้จริง สะพานปลากรุงเทพฯ จะเปิดทำการประมูลปลาตั้งแต่ 3.00 น. เป็นต้นไป ซึ่งปลาส่วนมากที่นำมาขายจะเป็นปลาผิวน้ำ เช่น ปลาทู ปลาลัง ส่วนปลาอื่น ๆ จะเปิดประมูลประมาณ 7.30 น. และถ้าหากว่าสัตว์น้ำเข้ามาล่าช้าอาจจะได้ราคาต่ำ ทั้งนี้เพราะผู้ดำเนินธุรกิจประมูลซื้อจะทำงานตั้งแต่เริ่มประมูลใหม่ ๆ แล้ว ฉะนั้นในตอนหลังอุปสงค์อาจจะมึน้อยจึงทำให้ราคาไม่ดีเท่าที่ควร

(4) ขายให้กับโรงงานแปรรูปในท้องถิ่น เช่น โรงงานน้ำปลา โรงงานปลาป่น ซึ่งโรงงานเหล่านี้จะตั้งอยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล เรือประมงสามารถไปเทียบที่ท่าเรือของโรงงานได้เลย ปลา

ที่นำมาขายมักจะเป็นพวกปลาเบ็ด คือ ปลาตัวเล็กหรือปลาที่ไม่สด ราคาที่ได้รับต่ำมาก อาจจะเป็นกิโลกรัมละ 1.30—1.90 บาท เท่านั้น

(5) ขายให้กับห้องเย็น ชาวประมงที่ขายสัตว์น้ำให้กับห้องเย็นนั้นมักจะทำตามข้อตกลงผูกพันที่โรงงานออกทุนดำเนินการให้ และสัตว์น้ำพวกนี้มักจะเป็นสัตว์น้ำที่มีคุณภาพสูง และมีราคาดีด้วย มิฉะนั้นจะไม่คุ้มกับต้นทุนหรือคุ้มกับค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา

(6) ขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกหรือขายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง วิธีการขายแบบนี้ ส่วนมากแล้วมักจะเป็นชาวประมงขนาดเล็ก ซึ่งจับปลาเที่ยวหนึ่ง ๆ ได้ปริมาณน้อย ราคาที่ขายมักจะเป็นราคาที่ต่อรองกัน ส่วนราคาที่ขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกอาจจะต่ำกว่าขายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงเล็กน้อย เพื่อให้พ่อค้าขายปลีกได้รับกำไรบ้างหลังจากหักค่าใช้จ่ายทางการตลาดออกแล้ว

ชาวประมงส่วนใหญ่จะขายสัตว์น้ำของตนให้กับพ่อค้าระดับต่าง ๆ ภายในท้องถิ่นของตน และการขายมักขายให้กับเจ้าประจำ ส่วนการขายแบบเสรีมีน้อย นอกจากจะเป็นกิจการประมงขนาดใหญ่เท่านั้น ส่วนกิจการขนาดเล็กมักจะขายให้เจ้าประจำ ทั้งนี้เพราะมีข้อผูกพันทำกันไว้จากการกู้ยืมเงิน หรือพ่อค้าเคยช่วยเหลือเกื้อกูลกันมา ส่วนราคาก็เช่นเดียวกัน กิจการประมงขนาดใหญ่มักจะขายได้ตามราคาที่ประมูลกัน หรือตามภาวะของตลาด แต่กิจการขนาดเล็กมักขายตามราคาที่พ่อค้ารับซื้อกำหนด ซึ่งชาวประมงอาจจะไม่ทราบราคาของตลาดล่วงหน้า ผิดกับกิจการขนาดใหญ่ที่มักจะทราบราคาล่วงหน้า

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การตลาดของสัตว์น้ำทะเลนั้นขึ้นอยู่กับภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางในระดับต่าง ๆ สำหรับหน่วยงานของรัฐบาลที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการตลาด ได้แก่ องค์การสะพานปลาและองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็นนั้นมีอยู่น้อยแห่ง เช่น องค์การสะพานปลามีการดำเนินงานอยู่ที่สะพานปลากรุงเทพฯ และสมุทรสาคร และที่ทำเทียบเรือขององค์การตามจังหวัดต่าง ๆ อีก 10 แห่งเท่านั้น ส่วนอุตสาหกรรมห้องเย็น (Cold Storage) มีอยู่ที่กรุงเทพฯ ชุมพร เชียงใหม่ และนครราชสีมา ซึ่งรับฝากสินค้าสัตว์น้ำโดยคิดค่าฝาก 1 บาทต่อ 1 กก. ต่อเดือน ส่วนที่กรุงเทพฯ และชุมพรจะรับซื้อสัตว์น้ำมาทำการแช่แข็ง (freeze) ด้วย เพื่อนำออกจำหน่ายในช่วงที่สัตว์น้ำขาดแคลนในท้องตลาด ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ของอุตสาหกรรมห้องเย็นนั้นเพื่อจะรักษาระดับราคาของสัตว์น้ำไม่ให้สูงมากหรือต่ำมากจนเกินไป ส่วนที่เชียงใหม่และนครราชสีมา นั้น เป็นสาขาของจากกรุงเทพฯ และชุมพร ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมห้องเย็นนับว่ายังไม่เพียงพอกับการที่จะรักษาระดับราคาให้มีเสถียรภาพได้ คือ เราทราบแล้วว่าสัตว์น้ำนั้นเสียหายง่าย เมื่อจับได้แล้วชาวประมงจะต้องรีบขายให้หมดในวันหนึ่ง ๆ ถ้าจะฝากห้องเย็นอาจจะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการ

เก็บรักษา นอกจากนี้ต้องเสียค่าขนส่งมากด้วย สำหรับอุตสาหกรรมห้องเย็นส่วนที่เป็นของเอกชนนั้น การซื้อขายจะเป็นธุรกิจส่วนตัวจะไม่รับฝากสัตว์น้ำ ฉะนั้น ชาวประมงจึงต้องรีบขายสัตว์น้ำของตนให้หมดโดยเร็ว ซึ่งทำให้เขาขายได้ราคาไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนใหญ่โรงงานแปรรูปบางอย่าง เช่น โรงงานปลากระป๋อง ก็ไม่ได้ตั้งอยู่ตามชายทะเลที่สามารถรับซื้อสัตว์น้ำสดที่หลีกเลี่ยงการบริโภคได้ทันทีเพื่อเป็นการพยุงราคาของสัตว์น้ำได้ โดยที่ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมายังตลาดกรุงเทพฯ

ในปัจจุบัน ระบบการตลาดของสัตว์น้ำทะเลผูกพันอยู่กับเอกชนอย่างแท้จริง ตั้งแต่การขนส่ง การแปรรูป การเก็บรักษา ตลอดจนการขายสินค้าสัตว์น้ำ รัฐบาลเข้าไปมีบทบาททางด้านการตลาดน้อยมาก และอีกประการหนึ่งเมื่อชาวประมงขาดแคลนเงินทุนก็ได้รับการเกื้อกูลจากพ่อค้าอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดข้อผูกพันในการขายผลิตภัณฑ์ของตนให้แก่พ่อค้านั้น ๆ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า ทั้งปัญหาการผลิตและปัญหาทางด้านการตลาดนั้นจะมีลักษณะที่เชื่อมโยงจนมีผลกระทบกระเทือนถึงรายได้ของชาวประมงด้วย เมื่อปัญหาทางด้านการผลิตมีภาวะเกี่ยวกับหนี้สินเกิดขึ้น ปัญหาทางด้านการตลาดและราคาของสัตว์น้ำก็จะเกิดตามมาเช่นเดียวกัน และในทำนองเดียวกัน ถ้าเกิดปัญหาทางด้านการตลาดและราคาเกิดขึ้นแล้ว ปัญหาทางด้านการผลิตก็จะถูกกระทบกระเทือนด้วย ทั้งนี้เพราะเหตุว่าชาวประมงไม่มีเงินพอที่จะนำไปชำระหนี้ได้ ขาดแคลนเงินทุนที่จะนำไปซ่อมแซมเครื่องจักรเครื่องมือ หรือต้องกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น ทำให้ชาวประมงมีภาวะเกี่ยวกับหนี้สินเกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดทั้งปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้นติดตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

5.2 แหล่งเงินกู้สำหรับอุตสาหกรรมการประมง

เกี่ยวกับปัญหาทางด้านการผลิตและทางด้านการตลาดดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นเกิดจากปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน ปัจจัยที่สำคัญมากปัจจัยหนึ่งก็คือ การขาดแคลนเงินทุน จากรายงานของกรมประมงที่ได้ออกไปสัมภาษณ์ชาวประมง 228 รายในปี 2523 ปรากฏว่ามี 191 รายที่ต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในกิจการประมงของเขา

อุตสาหกรรมการประมงได้เงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน สหกรณ์ประมง พ่อค้าปลาเอกชน แอร์ และญาติมิตร ชาวประมง 191 รายที่ขอกู้เงินจากแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้ ประมาณร้อยละ 35 กู้มาจากธนาคารพาณิชย์ กู้จากพ่อค้าปลาและเอกชนร้อยละ 44 และกู้จากญาติมิตรประมาณร้อยละ 7 และได้เงินจากการเล่นแชร์ร้อยละ 5 ซึ่งเท่ากับที่ชาวประมงกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และกู้จากสหกรณ์ประมงเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น ส่วน

กู้จากบริษัทเงินทุนมีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น การที่ชาวประมงนิยมกู้เงินจากพ่อค้าปลาและเอกชนนั้นก็เพราะว่าเขาไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้ และอีกประการหนึ่งเงินกู้ที่ชาวประมงจะเอาไปทำอะไรก็ได้ อาจจะนำไปใช้ในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคหรืออย่างอื่นก็ได้ และอีกประการหนึ่งเงินกู้จากแหล่งนี้จะได้รับเงินกู้อย่างรวดเร็ว สำหรับเงินกู้ที่กู้จากพ่อค้าปลาและเอกชนนี้มักจะเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการกู้จากแหล่งอื่น การกู้จากพ่อค้าปลาบางครั้งอาจจะไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ก็มีแต่ก็มีข้อผูกพันกันว่าชาวประมงจะต้องนำสัตว์น้ำของตนมาขายให้แก่พ่อค้าที่ให้เงินกู้ตั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนการกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์นั้น ผู้กู้จะต้องมีหลักทรัพย์หรือบุคคลที่ธนาคารเชื่อถือเป็นผู้ค้ำประกันและเสียดอกเบี้ยประมาณร้อยละ 15 ต่อปีตามที่กฎหมายกำหนด (เดิม) สำหรับการกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์นั้นมีน้อย โดยปกติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์จะให้กู้เป็นรายบุคคลและคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี สำหรับชาวประมงคนใดที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ประมงหรือกลุ่มชาวประมง การกู้จะต้องกู้ผ่านสหกรณ์ หรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่จะกู้จากธนาคารโดยตรงไม่ได้ ทั้งนี้ธนาคารจะให้เงินกู้แก่กลุ่มหรือสหกรณ์ในวงเงินที่ตั้งไว้ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการดำเนินงานและการชำระหนี้คืนแก่ธนาคาร โดยธนาคารคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี และสหกรณ์หรือกลุ่มจะให้สมาชิกกู้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี แต่อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้สมาชิกกู้จากสหกรณ์มีอยู่เป็นจำนวนน้อยมาก เนื่องจากวงเงินที่สหกรณ์ให้สมาชิกกู้ก่อนข้างจำกัดมาก นอกจากนี้ สหกรณ์ประมงนั้นการดำเนินงานธุรกิจยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนักอีกด้วย

ในการกู้เงินของเกษตรกรประมง นอกจากจะกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจเป็นจำนวนน้อยแล้ว ชาวประมงก็ไม่นิยมกู้จากหน่วยของรัฐหน่วยอื่น ทั้งนี้เพราะหลักเกณฑ์การขอกู้นั้นมีข้อจำกัดหยาบหยาบมาก ถึงแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะต่ำก็ตาม เช่น ถ้ากู้จากกรมประมงโดยตรงจะเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 8 ต่อปีเท่านั้น และถ้ากู้จากองค์การสะพานปลาก็เสียดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี แต่ชาวประมงก็ไม่ค่อยนิยมมากู้ เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น ถ้าจะกู้จากกรมประมงนั้นเกษตรกรประมงจะต้องประกอบอาชีพประมงมาไม่น้อยกว่า 3 ปี และการกู้นั้นจะได้เฉพาะเพื่อนำไปลงทุนในทางการประมงเท่านั้น นอกจากนี้ผู้ขอกู้จะต้องมีผู้ค้ำประกันหรือมีหลักทรัพย์ค้ำประกันด้วย และจะต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการในการให้กู้ด้วย ส่วนเงินกู้ขององค์การสะพานปลานั้นจะให้เฉพาะสหกรณ์หรือกลุ่มกู้เท่านั้นเพื่อเป็นทุนดำเนินงาน ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะให้สมาชิกกู้ต่อ แต่เจ้าของกิจการประมงอาจจะขอกู้เพื่อต่อเปลือกเรือกับติดตั้งเครื่องยนต์ เครื่องมืออุปกรณ์ในการเดินเรือใหม่ แต่จะให้กู้เฉพาะชาวประมงที่ดำเนินกิจการเฉพาะประเภทเรืออวนลอย เรืออวนล้อมจับพื้นเมือง

และเรืออวนล้อมจับแบบทันสมัยเท่านั้น นอกจากนี้ ในการกู้เงินจะต้องมีหลักประกันเงินกู้ และผู้ขอกู้จะต้องออกเงินสมทบกับองค์การสะพานปลาเพื่อร่วมลงทุนด้วย นอกจากนี้ก็ยังมีข้อกำหนดปลีกย่อยอื่น ๆ อีก ซึ่งเป็นอุปสรรคที่จะจูงใจให้กิจการประมงกู้เงินจากหน่วยงานของรัฐบาล ถึงแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะต่ำก็จริงอยู่ แต่ว่ามีข้อกำหนดกฎเกณฑ์มากมาย ไม่สะดวกและล่าช้า ไม่ทันต่อเวลาที่ต้องการจะใช้เงิน ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าการกู้เงินของกิจการประมงนั้นจะผูกพันกับภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ตาม ความต้องการของชาวประมงโดยทั่วไปต้องการให้ทางรัฐบาลได้ถอนเงินกู้โดยการโอนหนี้จากภาคเอกชนเป็นของรัฐบาล หรือช่วยจัดหาแหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะที่เครื่องอุปกรณ์ทางการประมงมีราคาสูง และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง มีราคาสูงและขาดแคลนอีกด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ชาวประมงต้องมีแหล่งเงินกู้ที่ดอกเบี้ยต่ำและสามารถกู้ได้รวดเร็ว ตลอดจนระยะเวลาการชำระหนี้คืนมีระยะเวลายาวพอสมควร เพื่อให้ชาวประมงสามารถดำเนินกิจการประมงของเขาต่อไปได้ เพราะในการหยุดดำเนินกิจการประมงของเขานั้นนอกจากจะทำให้เขาขาดรายได้ ยังทำให้เสียโอกาสจากทุนที่ได้ลงไปแล้วอีกด้วย ส่วนกิจการพื้นบ้านนั้น ถึงแม้ว่าการลงทุนในทรัพย์สินไม่ค่อยสูงมาหนักก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ชาวประมงเหล่านี้ไม่มีเงินออม ดังนั้น ถ้าหากว่ามีการหยุดทำการประมงถึงแม้ว่าจะไม่นานนักก็ตาม ก็จะกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวประมงเหล่านี้โดยตรงได้

5.3 บทบาทของสถาบันเกษตรกรทำประมงต่ออาชีพการประมงทะเล

ในขณะนี้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางกันแล้วว่า ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพใด ๆ สามารถจะแก้ไขให้บรรเทาเบาบางลงไปหรือสำเร็จลงได้ด้วยการรวมตัวกันของผู้ที่อยู่ในอาชีพเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น กรรมกรในอาชีพต่าง ๆ ได้รวมตัวกันตั้งขึ้นเป็นสหภาพแรงงานของอาชีพนั้น ๆ เพื่อเป็นฐานในการต่อรองเรียกร้องแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้ง่ายและรวดเร็วกว่าการที่บุคคลแต่ละคนจะแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ด้วยตนเอง สำหรับการประกอบอาชีพทางการประมงก็เช่นเดียวกัน ได้มีการพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วด้วยการจัดตั้งสถาบันเกษตรกรทำประมงขึ้น ซึ่งสถาบันดังกล่าวนี้สามารถแบ่งได้ออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

สหกรณ์ประมง

สหกรณ์ประมงเป็นองค์การธุรกิจแบบหนึ่งที่ชาวประมงที่มีความเดือดร้อนหรือมีความต้องการในสิ่งที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ได้รวมกันจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจเพื่อช่วยเหลือ

ตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์ประมงมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมอาชีพการประมง และการครองชีพของสมาชิกพร้อมทั้งครอบครัวให้มีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นและมีรายได้ทัดเทียมกับผู้ประกอบอาชีพอื่น ลักษณะสำคัญบางประการของสหกรณ์ประมงก็คือ สหกรณ์ประมงเป็นคณะบุคคลหรือกลุ่มชาวประมงที่ร่วมมือกันทำกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น การรวมกันขายสัตว์น้ำให้ได้ราคาสูงขึ้น หรือการรวมกันซื้ออุปกรณ์การประมงที่จะทำให้ได้ราคาถูกลงและได้ของที่มีคุณภาพดี เป็นต้น

สำหรับการดำเนินงานของสหกรณ์ประมงนั้นก็ยึดหลักการช่วยตัวเอง กล่าวคือ เป็นการรวมกลุ่มของชาวประมงเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มิใช่รวมกลุ่มกันเพื่อขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลหรือบุคคลภายนอกในทำนองการกุศล จุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่งของสหกรณ์ประมงก็คือ ให้บริการแก่สมาชิกชาวประมง ตอบสนองความต้องการของสมาชิก มิใช่เพื่อแสวงหากำไรเหมือนธุรกิจอื่น แต่มุ่งให้บริการแก่สมาชิกให้ดีที่สุด

การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์นั้นเป็นการแสวงหาความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจโดยวิธีการอันชอบธรรมเพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ผลิตและผู้บริการจากการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลางที่ไม่จำเป็นบางส่วนบางตอน สำหรับคุณค่าของสหกรณ์นั้นมีไว้วัดจากผลกำไรของสหกรณ์ แต่วัดจากประโยชน์ ความพอใจ หรือวัดจากคุณภาพของบริการที่ได้รับจากสหกรณ์ สำหรับคุณสมบัติของสมาชิกสหกรณ์นั้น จะต้องเป็นผู้ประกอบอาชีพการจับสัตว์น้ำหรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นหลัก และต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ต้องเป็นผู้ซื่อสัตย์สุจริต มีชื่อเสียงดี ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ ประหยัด มีภูมิสำเนาอยู่ในท้องที่การดำเนินงานของสหกรณ์ ไม่เป็นบุคคลทุพพลภาพ วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ และไม่เป็นบุคคลล้มละลาย บทบาทของสหกรณ์ในการแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพของสมาชิกชาวประมงและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกโดยตรงอาจแยกให้เห็นชัดเจนดังนี้

ด้านการผลิต

ทางด้านการผลิต สหกรณ์จะจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์การประมงที่จำเป็นต่าง ๆ มาจำหน่ายให้สมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนปัจจัยการผลิตและมีราคาแพงเกินไป ในการที่รวมกันซื้อทีละมาก ๆ จะช่วยให้ซื้อได้ราคาถูกลง ตลอดจนได้ของที่มีคุณภาพที่ดี สหกรณ์อาจจัดหาสิ่งของมาเพื่อบริการแก่สมาชิกเป็นครั้งคราวตามความต้องการที่สมาชิกสั่งซื้อเท่านั้น หรืออาจจัดหามาเพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิกเป็นการถาวรก็ได้ เช่น จัดหาพวกน้ำมันเชื้อเพลิง เนื้ออวน เพราะ

สิ่งเหล่านี้สมาชิกจะมีความต้องการอยู่เสมอ นอกจากเครื่องมืออุปกรณ์ทางการประมงแล้ว สหกรณ์ยังจัดหาของอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคายุติธรรมด้วย ปกติแล้วสหกรณ์จะขายสินค้าต่าง ๆ ให้สมาชิกด้วยเงินสด สมาชิกนอกจากจะได้ของที่มีคุณภาพดี และราคาไม่สูงเกินไปแล้ว ยังจะได้รับเงินส่วนลดจากการซื้อสินค้าและเงินปันผลตามหุ้นอีก ตอนปลายปี ถ้าหากสหกรณ์ดำเนินธุรกิจมีผลกำไร สำหรับทุนหมุนเวียนของสหกรณ์นั้นจะได้จากค่าหุ้นของสมาชิก จากการกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ หรือจากองค์การสะพานปลา ในส่วนที่เป็นเงินส่งเสริมการประมง

สหกรณ์จะเป็นแหล่งให้เงินกู้แก่สมาชิกทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว เงินกู้ระยะสั้นนั้นอาจกู้เพื่อดำเนินธุรกิจทางการประมงหรือกู้เป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ระยะเวลาชำระหนี้ไม่เกิน 1 ปีและในกรณีพิเศษไม่เกิน 1 ปี 6 เดือน แต่เงินกู้ระยะปานกลางนั้นจะต้องกู้เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำประมงเท่านั้น มีระยะเวลาชำระหนี้ไม่เกิน 3 ปี และถ้าเป็นกรณีพิเศษไม่เกิน 5 ปี ซึ่งเงินกู้ทั้ง 2 ประเภทนี้สมาชิกต้องเสียอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี นอกจากนี้สหกรณ์ได้นำเงินมาจากเงินกองทุนพิเศษส่งเสริมการเกษตร ซึ่งสหกรณ์ให้สมาชิกกู้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี สำหรับการกู้เงินของสมาชิกนั้นไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ แต่อาจจะใช้กลุ่มค้ำประกัน โดยสมาชิกในกลุ่มเดียวกันกู้เงินจากสหกรณ์และทุกคนร่วมกันค้ำประกัน หรืออาจจะให้สมาชิกอย่างน้อย 2 คนค้ำประกัน ซึ่งในกรณีนี้สมาชิกผู้ค้ำประกันคนหนึ่งจะต้องมีหลักทรัพย์พอสมควรเป็นผู้ค้ำประกัน

นอกจากนี้ สมาชิกที่ดำเนินกิจการประมงประเภทเรืออวนลอยและอวนล้อมจับก็สามารถกู้เงินเพื่อต่อเปลือกเรือ ติดตั้งเครื่องยนต์และเครื่องมืออุปกรณ์ในการเดินเรือ และการทำประมงจากองค์การสะพานปลาได้อีกโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี โดยชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้องค์การสะพานปลาปีละ 6 งวด ๆ ละเท่า ๆ กัน หรือตามที่ตกลงกันเป็นอย่างอื่น ระยะเวลาชำระคืนตั้งแต่ 8-12 ปี แล้วแต่ประเภทของเรือ

จึงเห็นได้ว่าการที่สหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกทั้งในด้านการให้เครดิตแก่สมาชิกและจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ประมงต่าง ๆ มาจำหน่ายให้สมาชิก จะสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของชาวประมงที่เป็นสมาชิกเนื่องจากขาดเงินทุนเพื่อดำเนินธุรกิจประมงหรือเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีราคาแพงและขาดแคลนได้ นอกเหนือจากนี้ ธุรกิจสหกรณ์ที่มีความเป็นปึกแผ่นแล้วอาจสามารถขยายบริการอื่น ๆ เช่น การตั้งตู้ต่อเรือ ตู้ซ่อมเรือ บริการแก่สมาชิก และชาวประมงทั่วไป หรือเมื่อชาวประมงประสบกับปัญหาการผลิต เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านเทคนิค ปัญหาทรัพยากรสัตว์น้ำลดน้อยลง สหกรณ์ก็จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิก

เพื่อติดต่อกับผู้รู้ ซึ่งอาจจะเป็นสมาชิกคนใดคนหนึ่งของสหกรณ์เองหรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกของสหกรณ์ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ต่อไป

ด้านการตลาด

สำหรับบทบาทของสหกรณ์ในการแก้ไขปัญหาทางการตลาดแก่สมาชิกนั้น จะเห็นได้ว่าสัตว์น้ำนั้นเน่าเสียหาง่าย ชาวประมงต้องรีบขายสัตว์น้ำของตนโดยเร็ว จึงเป็นการยากที่ชาวประมงจะกำหนดราคาสัตว์น้ำได้เอง ส่วนใหญ่แล้วขึ้นอยู่กับความต้องการของพ่อค้าที่รับซื้อ ซึ่งเขาอาจจะกำหนดราคาต่ำกว่าราคาที่เป็นอยู่ในท้องตลาดมาก สหกรณ์จะช่วยในกรณีต่าง ๆ เหล่านี้ คือ จะทำหน้าที่แทนพ่อค้าปลาโดยรวมรวบสัตว์น้ำจากสมาชิกเข้าด้วยกัน และจัดการขายให้โดยคิดค่าธรรมเนียมจากสมาชิกพอสมควร ซึ่งทำให้สมาชิกขายสัตว์น้ำของตนได้ราคาดี ยุติธรรม หรือสหกรณ์อาจซื้อสัตว์น้ำจากสมาชิกโดยตีราคาตามที่เป็นอยู่ในขณะนั้นให้ และจ่ายเงินสดให้แก่สมาชิกไป และสหกรณ์นำสัตว์น้ำนั้นไปขายต่อไป ส่วนกำไรที่ได้ก็จัดเข้าเป็นกองทุนของสหกรณ์ต่อไป การจัดจำหน่ายสัตว์น้ำดังกล่าวนี้ สหกรณ์สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ทั้งนี้เพราะผ่านพ่อค้าคนกลางน้อยลง และราคาจะขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด ซึ่งสหกรณ์อาจจะทำการจำหน่ายสัตว์น้ำของตนที่แปดลากกรุงเทพฯ หรือสมุทรสาคร หรือตลาดที่เห็นว่ามีความต้องการเกิน (Excess Demand) สหกรณ์อาจติดต่อกับโรงงานแปรรูปต่าง ๆ โดยตรง โดยมีสัญญาว่าสหกรณ์สามารถจัดหาวัตถุดิบให้กับโรงงานแปรรูปนั้น ๆ ได้ ในปริมาณที่กำหนด หรือสหกรณ์ที่มีกิจการมันคงมีทุนเพียงพออาจตั้งโรงงานแปรรูปเพื่อนำวัตถุดิบเข้าป้อนโรงงานเองได้ หรืออาจมีโรงงานห้องเย็นเอง เพื่อรักษาระดับราคาสัตว์น้ำไม่ให้ขึ้น ๆ ลง ๆ มากเกินไป และอาจจะตั้งโรงงานน้ำแข็งเป็นของตนเอง เพื่อผลิตน้ำแข็งจำหน่ายสมาชิก ป้องกันการขาดแคลนน้ำแข็ง น้ำแข็งนั้นเป็นโพร่ง หรือการรวมตัวของโรงงานน้ำแข็งเพื่อตั้งราคาให้สูงขึ้น แม้ว่ากิจการต่าง ๆ ดังกล่าวจะมีเอกชนดำเนินการอยู่แล้วก็ตาม แต่สหกรณ์ตั้งขึ้นโดยสมาชิก เพราะฉะนั้น วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ย่อมจะดำเนินการทุกอย่างเพื่อให้ผลประโยชน์ถึงมือสมาชิกโดยแท้จริง

ในปัจจุบัน การเป็นสมาชิกสหกรณ์ประมงนอกจากจะได้รับผลประโยชน์จากความช่วยเหลือขององค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น โดยที่องค์การฯ จะตรึงราคาสัตว์น้ำในแต่ละวัน สหกรณ์อาจขายสัตว์น้ำให้องค์การฯ ได้เมื่อพ่อค้าให้ราคาต่ำ หรือในกรณีที่สมาชิกไม่ต้องการขายสัตว์น้ำในวันนั้น ๆ ก็อาจฝากสัตว์น้ำไว้ที่องค์การฯ ได้ ซึ่งโดยปกติแล้วในการฝากนั้นจะต้องชำระค่าฝากล่วงหน้า แต่สมาชิกสหกรณ์มีสิทธิที่จะจ่ายค่าฝากเมื่อจำหน่ายสินค้าได้เงินแล้ว

และถ้าหากเป็นกรณีที่สหกรณ์ฝากสินค้าไว้แล้วต้องการใช้เงินบางส่วนเพื่อกิจการการประมง โดยรับด่วน ก็อาจขอรับเงินค่าสินค้าล่วงหน้าโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย เมื่อจำหน่ายได้แล้วจึงชำระค่าฝากและเงินที่รับไปล่วงหน้าให้แก่องค์กรการฯ ต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าหากว่าสินค้าที่ฝากไว้ที่องค์กรการฯ ราคาเกิดไม่ดีขึ้น หรือฝากนานไปราคาเกิดต่ำกว่าที่นำมาฝาก และถ้าหากสินค้านั้นฝากไว้ยังไม่เกิน 1 เดือน สหกรณ์มีสิทธิ์ที่จะขายให้กับองค์กรการฯ ในราคาที่ยังต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในวันฝากหรือวันจำหน่ายแล้วแต่ราคาของวันไหนจะสูงกว่ากัน

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการเป็นสมาชิกสหกรณ์จะช่วยให้การจำหน่ายสินค้าสัตว์น้ำเป็นไปโดยสะดวกและราคาที่ได้รับก็ยุติธรรม เพราะสหกรณ์จำหน่ายสินค้าปริมาณมาก มีอำนาจต่อรองสูง ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าการขายให้สหกรณ์หรือฝากสหกรณ์ขายเป็นการประกันราคาสัตว์น้ำให้แก่สมาชิก เมื่อสมาชิกขายได้ราคาดีจะทำให้เขามีรายได้ดี เขาก็ย่อมมีความสามารถชำระหนี้สินและสามารถที่จะแก้ปัญหาการผลิตการตลาดไม่ผูกพันกับพ่อค้าได้ในขั้นต่อไป

กลุ่มเกษตรกรทำประมง

กลุ่มของเกษตรกรทำประมงจะเป็นการรวมกลุ่มของชาวประมงอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์และการดำเนินงานคล้ายคลึงกับสหกรณ์ประมง ส่วนที่แตกต่างกันเพียงแต่ว่ากลุ่มเกษตรกรทำประมงเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ที่ตั้งขึ้นมาโดยมีสมาชิกตั้งแต่ 30 คนขึ้นไป และเป็นการจัดตั้งขึ้นในระดับท้องถิ่นหรืออำเภอเท่านั้น กลุ่มเกษตรกรประมงจะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมประมง แต่สหกรณ์ประมงอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมสหกรณ์ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรการทำประมงจะได้รับผลประโยชน์จากการสมาชิกเหมือน ๆ กันกับการเป็นสมาชิกสหกรณ์ประมง กลุ่มเกษตรกรทำประมงจึงมีบทบาทที่จะช่วยเหลือแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาในการประกอบอาชีพทางด้านประมงเช่นเดียวกับสหกรณ์ประมงทั้งทางด้านการผลิตและทางด้านการตลาด

สมาคมประมง

สมาคมประมงเป็นการรวมกลุ่มของชาวประมงเพื่อช่วยกันประสานส่งเสริมสามัคคี แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น แก้ไขปัญหาและอุปสรรคร่วมกันระหว่างชาวประมง รวมทั้งการประณีประนอมข้อพิพาทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอาชีพทางด้านการประมงให้บริการสาธารณะ บูรณะปรับปรุงหมู่บ้านชาวประมง รวมทั้งงานด้านสวัสดิการและความปลอดภัย ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าสมาคมประมงเปรียบเหมือนกับเป็นตัวแทน

ของชาวประมงในท้องที่นั้น ๆ เพื่อร้องเรียนต่อทางราชการเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับอาชีพประมง สมาคมประมงอาจได้รับเงินช่วยเหลือส่งเสริมการประมงด้านต่าง ๆ จากองค์การสะพานปลา โดยที่องค์การสะพานปลาได้กักเงินจากค่าบริการทั้งหมดที่เรียกเก็บจากชาวประมงและจากผู้ใช้บริการต่าง ๆ ขององค์การสะพานปลา ร้อยละ 25 เพื่อเป็นเงินที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมประมง ซึ่งประเภทของงานที่ส่งเสริมได้แก่ส่งเสริมฐานะและสวัสดิการของชาวประมง เช่น สร้างอาคารเรียน ประภาคาร การอนามัย ฯลฯ ส่งเสริมอาชีพ เช่น สร้างท่าเทียบเรือประมงขุดลอกร่องน้ำ ฯลฯ บูรณะหมู่บ้านประมง เช่น จัดหาน้ำบริโภค สร้างถนนทางเดิน สะพาน ฯลฯ ส่งเสริมสมาคมและสหกรณ์การประมง เช่น สร้างอาคารสมาคม เป็นทุนซื้อเครื่องมือประมง ฯลฯ สำหรับสมาคมประมงมีข้อเสีย คือ ไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ที่เป็นลักษณะธุรกิจได้ ฐานะของสมาคมประมงจึงเหมือนกับสมาคมอื่น ๆ ทั่วไป เช่น สมาคมนักเรียนเก่า สมาคมอาชีพอื่นต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ทางด้านสังคมเท่านั้น

5.4 การเข้าเป็นสมาชิกของชาวประมงในสถาบันเกษตรกรทำประมง

ในปัจจุบันนี้เรามีสหกรณ์ประมงด้วยกัน 8 สมาคม มีกลุ่มเกษตรกรทำประมงจำนวน 101 กลุ่ม และมีสมาคมประมงอยู่ 38 สมาคม จากรายงานสถิติทางการเงินของสหกรณ์ประมงเมื่อปี พ.ศ. 2521 ปรากฏว่ามีอยู่ 5 สหกรณ์ที่ดำเนินงานได้รับผลกำไร มีการดำเนินงานขาดทุนอยู่ 1 สหกรณ์ ส่วนอีก 2 สหกรณ์เพิ่งจดทะเบียนและดำเนินงานไม่ถึง 1 ปี สำหรับสหกรณ์ที่ดำเนินงานได้รับผลกำไรนั้นมี 2 สหกรณ์เท่านั้นที่มีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี และมีเพียงสหกรณ์ประมงจันทบุรีเพียงสมาคมเดียวเท่านั้นที่ได้มีการจัดสรรกำไรสุทธิเป็นเงินปันผลตามมูลค่าหุ้นและเงินส่วนลดจากการซื้อสินค้าให้แก่สมาชิก ซึ่งสหกรณ์แห่งนี้ได้ดำเนินธุรกิจมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 ส่วนสหกรณ์อื่น ๆ เพิ่งเริ่มดำเนินธุรกิจได้อย่างมากไม่เกิน 5 ปีเท่านั้นเอง

ในด้านกลุ่มเกษตรกรทำประมงนั้น มีปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน สมาชิกส่วนใหญ่ของกลุ่มมักจะซื้อสินค้าเป็นเงินสด ซึ่งในบางครั้งกลุ่มได้โควตาน้ำมันเพื่อนำมาขายให้แก่สมาชิกแต่กลุ่มไม่มีเงินทุนหมุนเวียนพอ ทำให้ต้องให้โควตาน้ำมันเพื่อนำมาขายในราคาควบคุมแทนกลุ่ม โดยกลุ่มได้รับส่วนแบ่งจากกำไรมาบ้าง บางกลุ่มการจัดทำบัญชีค่ารายรับรายจ่ายไม่ดีพอทำให้เกิดการรั่วไหลขึ้น มีการทุจริตเกิดขึ้นในกลุ่ม ทำให้สมาชิกต้องเสียผลประโยชน์ ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า สถาบันกลุ่มเกษตรกรประมงถ้าจะให้การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพแล้ว ไม่ใช่เพียงแต่สมาชิกจะต้องร่วมมือและมีความซื่อสัตย์ต่อกลุ่มแล้ว คณะกรรมการที่บริหารกลุ่มจะต้องมีความสามารถและมีความซื่อสัตย์สุจริตอีกด้วย

จากการศึกษาของงานเศรษฐกิจการประมงและแผนงาน กรมประมงเมื่อปี พ.ศ. 2523 โดยการสัมภาษณ์เจ้าของกิจการประมงประเภทต่าง ๆ จำนวน 191 ราย ที่ได้เข้าร่วมในสถาบันเกษตรกรต่าง ๆ ปรากฏว่ามีจำนวน 62 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 32.8 ของจำนวนทั้งหมดไม่ได้เป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรกรใด ๆ ทั้งสิ้น ส่วนที่เหลืออีก 129 รายเป็นสมาชิกของสมาคมประมงร้อยละ 35.4 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำประมงร้อยละ 14.6 เป็นสมาชิกสหกรณ์ประมงร้อยละ 2.6 เป็นทั้งสมาชิกสมาคมประมงและกลุ่มเกษตรกรทำประมงร้อยละ 10.9 และเป็นสมาชิกสมาคมประมงกับสหกรณ์ประมงร้อยละ 3.7

จากตัวเลขข้างบนจะเห็นได้ว่า อัตราของชาวประมงที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ประมงมีน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากบทบาทของสหกรณ์ประมงไม่แพร่หลาย และอาจจะเกิดจากสหกรณ์เองดำเนินงานไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกได้อย่างแท้จริง ทำให้สมาชิกมองไม่เห็นประโยชน์หรือความสำคัญของการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ หรือถ้าหากมองในทางตรงกันข้ามและอาจจะเป็นไปได้ด้วย คือ การที่สหกรณ์มีสมาชิกน้อย ทำให้การดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ได้ ทั้งนี้เพราะเหตุที่เราทราบแล้วว่าสมาชิกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของสหกรณ์ และสมาชิกจะต้องมีความต้องการสหกรณ์อย่างแท้จริงอีกด้วย สมาชิกจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ และจะต้องสนับสนุนสหกรณ์ มีความจงรักภักดีต่อสหกรณ์อย่างเต็มที่ จะพบว่า มีสหกรณ์ประมงไม่กี่แห่งที่ได้ดำเนินธุรกิจของตนบรรลุจุดประสงค์ มีกำไรในการดำเนินงานสามารถจ่ายเงินปันผลและคืนเงินส่วนลดให้แก่สมาชิกได้เมื่อสิ้นปีบัญชี สำหรับการจ่ายเงินปันผลคืนตามมูลค่าหุ้นและตามจำนวนธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ เป็นนโยบายอย่างหนึ่งของสหกรณ์ที่จะกระตุ้นให้สมาชิกเห็นประโยชน์ของสหกรณ์

ชาวประมงที่เป็นสมาชิกมากกว่ากลุ่มเดี่ยว อาจจะเป็นทั้งสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรทำประมง และเป็นสมาชิกของสมาคมประมง หรือเป็นสมาชิกสหกรณ์ประมงควบคู่ไปกับสมาคมประมงก็มี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มเกษตรกรทำประมงกับสหกรณ์ประมงมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกันดังที่ได้กล่าวมาแล้วก็ได้ ส่วนสมาคมประมงไม่มีอำนาจในการดำเนินธุรกิจการค้าแต่อย่างใด แต่จะเน้นในด้านการส่งเสริมความสามัคคี ระวังข้อพิพาท แลกเปลี่ยนความรู้ความเห็นระหว่างสมาชิกเพื่อแก้ไขอุปสรรคร่วมกัน ช่วยเหลือกันในด้านสวัสดิการต่าง ๆ นอกจากในขณะที่สหกรณ์ประมงยังไม่เป็นที่นิยมแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในหมู่ชาวประมง ส่วนการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรประมงก็เพิ่งประกาศเป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 ฉะนั้น

การช่วยเหลือกันระหว่างชาวประมงจึงต้องมีการจัดตั้งสมาคมชาวประมงขึ้น จึงเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกสมาคมชาวประมงทั้งหมดทั้งที่เป็นสมาชิกของสมาคมชาวประมงอย่างเดียว และเป็นทั้งสมาชิกสมาคมชาวประมงและเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรทำประมง และสมาชิกสหกรณ์ประมงด้วย จึงมีอัตราสูง ซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ 50

จากการศึกษาของกรมประมงได้พบความจริงอีกอย่างหนึ่งก็คือ พบว่ากิจการประมงขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่เจ้าของกิจการจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกรมากกว่าในกิจการขนาดเล็ก ๆ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเจ้าของกิจการเหล่านี้มีความเข้าใจและเล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกลุ่มมากกว่ากิจการขนาดเล็ก อีกอย่างหนึ่งก็เพราะสภาพแวดล้อมส่วนตัวของเจ้าของกิจการประมงขนาดใหญ่ เช่น ฐานะการเงินดี การศึกษาสูง และสังคมที่ดี ทำให้เจ้าของกิจการขนาดใหญ่สามารถเข้าร่วมกลุ่มได้ ทั้ง ๆ ที่บางรายยังไม่ทราบถึงประโยชน์จากการเป็นสมาชิกได้อย่างแจ่มแจ้ง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กิจการขนาดเล็กบางกิจการ เช่น กิจการอวนลากคานถ่วง ซึ่งเป็นกิจการประมงพื้นบ้านนั้น เจ้าของกิจการเป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรกรมาก จากการศึกษาพบว่าเป็นสมาชิกถึงร้อยละ 82 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเขาคาดว่าการที่เป็นสมาชิกของสถาบันดังกล่าวจะช่วยให้เขามีแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น หรืออาจจะเป็นไปได้ว่าการประกอบการประมงชนิดนี้ ชาวประมงอาศัยอยู่ใกล้ชิดเป็นลักษณะคล้ายหมู่บ้านทำให้สมาชิกของสถาบันเกษตรกรของเจ้าของกิจการประเภทนี้สูงทั้ง ๆ ที่อาจจะกล่าวได้ว่าชาวประมงเหล่านี้ก็ไม่ได้รับประโยชน์และเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเท่าใดนัก และส่วนใหญ่ก็ไม่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมของสหกรณ์หรือกลุ่มเลย ส่วนชาวประมงที่ไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของสถาบันใดเลยนั้น เขาให้เหตุผลว่าไม่ว่าจะเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มใดหรือไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใด ๆ ก็ตาม ก็มีสภาพเหมือน ๆ กัน คือ เขาเห็นว่าไม่มีกลุ่มหรือสถาบันใดจะช่วยให้ความเป็นอยู่ของตนดีขึ้นได้ และตนเองมีภาวะในการเลี้ยงชีพไม่มีเวลาให้กับกลุ่ม ทั้งยังมีความเห็นว่า การจะเข้าเป็นสมาชิกในสถาบันเกษตรกรใดนั้น ตนเองควรจะมียรายได้จากปัจจุบันเสียก่อน ซึ่งจะเห็นได้ว่าชาวประมงขนาดเล็กบางรายมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสถาบันเกษตรกรไม่ถูกต้อง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือชาวประมงในลักษณะต่าง ๆ ให้มีความกินดีอยู่ดีขึ้น ไม่ใช่ตั้งขึ้นมาเพื่อให้ชาวประมงมีความกินดีอยู่ดีเสียก่อนจึงค่อยเข้าไปเป็นสมาชิก ความเข้าใจผิดของชาวประมงแบบนี้อาจจะเนื่องมาจากสถาบันเกษตรกรที่ตั้งขึ้นมานั้นไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะให้แก่ชาวประมงได้เห็นได้อย่างเด่นชัดและถึงมือของชาวประมงโดยตรงได้ ซึ่งทราบได้ก็ตามถ้าหากสภาพการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรยังอยู่ในสภาพอย่างนี้ การจูงใจต่าง ๆ ไม่ว่าจะโดยการอบรม ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ชาวประมง

เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกนั้นย่อมไม่มีประโยชน์อะไร ไม่สามารถจะนำมาใช้กับภาวะการสภาพแวดล้อมและความเป็นจริงในปัจจุบันได้

สรุป

ในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับว่าประเทศไทยมีผลผลิตทางการประมงมากที่สุด อุตสาหกรรมการประมงนอกเจากจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้แล้ว ยังเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดการจ้างงานและเกิดอุตสาหกรรมอื่น ๆ อีกด้วย ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมการประมงของไทยยังประสบกับปัญหามากมายทั้งทางด้านการผลิตและทางด้านการตลาด ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องใช้ระยะเวลาที่นานพอสมควรจึงจะแก้ไขได้ ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่าโครงสร้างของระบบการผลิตและการตลาดในธุรกิจการประมงของเรานั้นขึ้นอยู่กับภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การเข้าแทรกแซงหรือช่วยเหลือของรัฐบาลทำได้ยาก และระบบการตลาดแบบเสรีนิยมนั้นรัฐบาลไม่ควรจะเข้าไปแทรกแซงในธุรกิจของเอกชนมากนัก นอกจากจะคอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้ธุรกิจต่าง ๆ ดำเนินไปตามระบบกลไกของมัน รัฐบาลควรจะต้องเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เท่านั้น เช่น ท่าเทียบเรือ สะพานปลา จัดการอบรมส่งเสริมความรู้ให้แก่ชาวประมง ตลอดจนการบริการจัดการทรัพยากรประมงโดยมีแผนระยะยาว ทั้งนี้เพื่อสงวนสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดนั้นชาวประมงสามารถจะแก้ไขด้วยตนเองได้ เช่น การรวมตัวกันเป็นกลุ่ม อาจจะอยู่ในรูปของสหกรณ์ประมง กลุ่มเกษตรกรทำประมง ซึ่งจะทำให้ชาวประมงสามารถดำเนินธุรกิจของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพได้ มีอำนาจในการต่อรองทั้งการซื้อและการขาย สามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ของเขาได้ นอกจากนี้ กลุ่มสามารถที่จะหาเงินกู้จากแหล่งต่าง ๆ มาให้สมาชิกกู้เพื่อการลงทุนได้ กลุ่มของเกษตรกรประมงที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้แค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกของกลุ่มที่จะต้องมีความซื่อสัตย์และเสียสละเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและประโยชน์ต่อส่วนรวม ปัญหาที่สำคัญก็คือเป็นการยากมากที่จะจูงใจให้สมาชิกมีความเสียสละและร่วมกิจกรรมของกลุ่มด้วยกัน ส่วนการจูงใจให้เขาเป็นสมาชิกนั้นไม่ใช่ของยากนัก ซึ่งเห็นได้จากกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะกลุ่มเกษตรกรทำประมง หรือสหกรณ์ประมงมีสมาชิกอยู่เป็นจำนวนมาก แต่มีเพียงไม่กี่กลุ่มที่ดำเนินธุรกิจประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เพราะสมาชิกขาดความเสียสละ และขาดการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากเขาขาดความเข้าใจในหน้าที่ที่เขาจะต้องเข้าร่วมกันเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาของกลุ่มและของแต่ละคน ส่วนบางกลุ่มก็มีสมาชิกน้อยเกินไปจนการดำเนินธุรกิจไม่ประสบ

ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งอันนี้อาจจะแก้ไขได้โดยการรวมกลุ่มเล็ก ๆ เหล่านี้เข้าเป็นกลุ่มเดียวกันก็จะช่วยผ่อนคลายนโยบายได้บ้าง

ในปัจจุบันทางรัฐบาลได้พยายามที่จะนำระบบสหกรณ์เพื่อเข้ามาช่วยแก้ปัญหาทางด้านอุตสาหกรรมประมง ทั้งทางด้านการผลิตและด้านการตลาด ซึ่งจะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ปัจจุบันนี้เราสามารถที่จะนำระบบสหกรณ์เข้ามาแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่ว่าจะต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร และต้องได้รับความเสียสละจากบุคคลทั้งที่เป็นสมาชิกของกลุ่มและจากกลุ่มอื่นที่เสียผลประโยชน์ด้วย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันภาคเอกชนในอุตสาหกรรมประมงจะให้บริการด้านการตลาดเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วพอสมควรก็จริง แต่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่นั้นยังคงอยู่กับกลุ่มบุคคลอื่นไม่ใช่ชาวประมงโดยตรง และถ้าหากทำระบบสหกรณ์เข้ามาใช้ทั้งระบบการผลิตและการตลาดแล้ว จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างใหม่ เพื่อให้ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นตกอยู่กับชาวประมงโดยตรง ซึ่งจะเป็นผลทำให้กลุ่มที่เคยได้รับประโยชน์ต้องเสียประโยชน์ที่เคยได้ไป ปัญหาของเราในปัจจุบันนี้ก็คือ พยายามชักจูงให้ชาวประมงมีการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ประมงมากขึ้น ให้เขาทราบถึงประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกจากการที่เขามีส่วนร่วมในธุรกิจ สิ่งที่จะจูงใจชาวประมงได้นั้น เราต้องศึกษาก่อนว่าชาวประมงในปัจจุบันประสบปัญหาทางด้านไหน เขามีความต้องการอะไร สหกรณ์จะต้องพยายามจัดหาหรือแก้ไขปัญหาดัง ๆ เหล่านั้นของเขาให้ได้ และด้วยความรวดเร็วทันต่อความต้องการของเขาได้ทางด้านหนี้สินของชาวประมง รัฐบาลอาจจะต้องเข้ามาช่วยเหลือปลดปล่อยหนี้สินของเขา ก่อนในระยะแรก คือ การโอนหนี้จากเอกชนมาเป็นของสหกรณ์โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำลงหรืออาจจะไม่คิดดอกเบี้ยเลย ทางด้านการซื้ออุปกรณ์ที่ใช้ในการประมงและเครื่องอุปโภคบริโภคนั้น สหกรณ์ควรจะให้บริการแก่สมาชิกด้วยความรวดเร็วและราคายุติธรรม ได้ของที่มีคุณภาพดีมาตรฐาน เพราะการรวมกันซื้อมาก ๆ นั้นจะทำให้ซื้อของได้ราคาถูกลงและได้ของที่มีมาตรฐานดีด้วย ซึ่งถ้าหากสมาชิกมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ประมงแล้ว เชื่อว่าเขาต้องมีความต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วยแน่